

Tbs Als verlofbeleid nog verder wordt ingeperkt, kan dat het einde betekenen van de tbs-regeling

Wie de tbs-kliniek kwijt wil, kent de feiten niet

De tbs ligt ten onrechte onder vuur. Recidivecijfers zijn gunstig en steeds minder veroordeelden nemen tijdens hun verlof de benen, stelt Wim Anker.

Plaats de letters T, B en S in deze volgorde en journalisten reageren onmiddellijk en bij de burger slaat de angst om het hart. Ten onrechte. Oorspronkelijk was de tbs een maatregel die steunde op twee poten: enerzijds beveiliging van de samenleving, anderzijds behandeling van de betrokkene teneinde deze via verlopen geleidelijk te doen terugkeren in de samenleving.

De laatste vijf à tien jaren ligt het accent – helaas – op de beveiligende werking van de tbs-maatregel; de resocialisatiegedachte is op de achtergrond geraakt. Debet hieraan is een aantal ernstige ontsporingen van tbs-gestelden die op verlof waren. We spreken over de periode 2004-2005.

In 2004 keerde een tbs-gestelde niet terug van zijn verlof en ontvoerde een meisje. Zij werd ook seksueel misbruikt. De tbs'er werd na een wilde achtervolging in Duitsland opgepakt. In 2005 was het weer raak. Een tbs-gestelde nam de benen tijdens een begeleid verlof, waarna hij in Amsterdam een man dood sloeg. De incidenten werden breed uitgemeten in de media en de gevolgen waren aanzienlijk. Zo werd er een parlementair onderzoek ingesteld. De commissie-Visser kwam met voorstellen om de maatschappij beter te beschermen. Vanaf dat moment (2006) is er steeds sprake geweest van aanscherping van de regelgeving, vooral op het gebied van de verlopen. Een van de consequenties is dat de tbs-gestelden thans veel later en minder vaak op verlof gaan. De angst regeert. Onder meer hierdoor is de gemiddelde tbs-duur in een paar jaren opgelopen van vijf naar negen jaar.

Gaandeweg werden ook steeds meer tbs'ers geplaatst op longstayafdelingen. Deze tbs'ers verblijven wel in een tbs-kliniek, maar worden niet meer behandeld. Hun situatie is nagenoeg uitzichtloos. Ze zijn de 'verborgen le-

venslangen' (180 à 200 tbs'ers). Frappant is dat de beslissing tot longstayplaatsing in Nederland genomen wordt door de minister van Justitie, een politieke passant. De wet zal snel moeten worden gewijzigd: het moet een rechterlijk orgaan worden dat deze ingrijpende beslissing gaat nemen, niet een minister. Het politieke klimaat is daar echter op dit moment niet geschikt voor.

We verkeren nu in een situatie dat de tbs-maatregel onder grote druk staat. Rechters leggen in toenemende mate niet meer de zwaarste maatregel tbs met dwangverpleging op, maar kiezen voor alternatieven. Het vertrou-

wen in de tenuitvoerlegging van de maatregel slinkt. Advocaten adviseren cliënten in toenemende mate om iedere medewerking aan observatie, bijvoorbeeld in het Pieter Baan Centrum, te weigeren, waardoor de kans op oplegging van een tbs-maatregel afneemt.

Opvallend is dat in het regeerakkoord wordt gesteld dat de longstayafdelingen moeten worden versoerd en dat het verlofbeleid nog meer moet worden aangescherpt. Deze voorstellen zijn onhaalbaar, alleen al omdat de grenzen allang bereikt zijn.

Belangrijker is dat het negatieve beeld met betrekking tot de tbs onjuist is. Ik wijs op de volgende

belangrijke feiten:

- De recidivecijfers zijn al jaren gunstig. De kans dat een veroordeelde opnieuw een ernstig misdrijf pleegt na een gevangenisstraf is aanzienlijk groter dan na de maatregel tbs.

- Het aantal tbs-gestelden dat ongeoorloofd afwezig is, daalt nog steeds. Op een jaarlijks aantal verlopen van ongeveer 50.000 is het aantal onttrekkingen zelfs niet meer in percentages uit te drukken, het gaat om promillen. In de jaren 2007, 2008 en 2009 gaat het steeds om ongeveer 20 à 25 gevallen. Het merendeel meldt zich al vrij snel na de onttrekking en pleegt geen strafbaar feit. Dit is in

de samenleving niet bekend. Een tbs-kliniek wordt nog vaak gezien als een duiventil. Het tegenovergestelde is het geval.

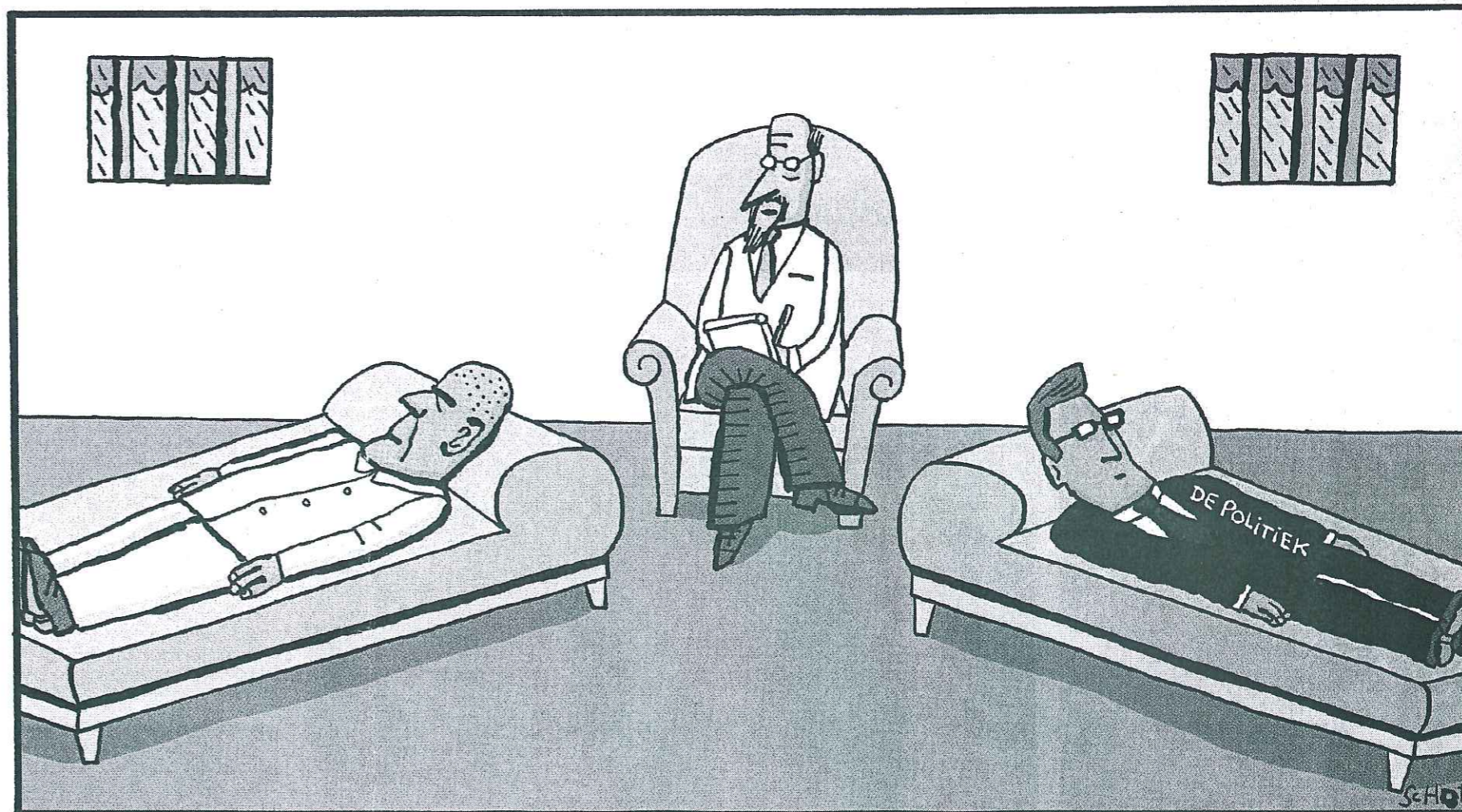
De verlopen zijn het hart van de tbs. Als het verlofbeleid nog verder wordt ingeperkt, dan valt te vrezen voor het einde van de tbs-maatregel. Een 100-procentgarantie dat tijdens de tienduizenden verlopen geen enkel strafbaar feit wordt gepleegd, kan niemand geven. Menselijk gedrag is niet voorspelbaar. Als de tbs-maatregel verdwijnt, zullen honderden personen alleen worden veroordeeld tot een lange onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

Tot slot nog een lichtpuntje: op

8 september presenteerden twaalf tbs-instellingen in Nederland een notitie over de toekomst van de tbs. Het belangrijkste voorstel was een verruiming van het verlofsysteem teneinde te realiseren dat het tbs-systeem niet dichtsluibt. Een prachtig geluid, tegen de stroom in, doch gelet op het huidige politieke klimaat waarschijnlijk het geluid van een witte raaf.

Het einde van de tbs zal waarschijnlijk voor opluchting zorgen in de samenleving. Weinigen beseffen dat er maar één verliezer is, diezelfde samenleving.

Mr. Wim Anker is advocaat in Leeuwarden.

Illustratie Bas van der Schot